

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Udrag fra Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 669. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708758430880/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

Pensel som »en Roman, der i alle Henseender staar himmelhøjt over 'Forskrevet'.« Den nye og alt for omfangsrige bog – omfanget viser sig faktisk, som forlæggeren havde frygtet, at være en anstødssten næsten overalt i modtagelsen – ser Borchsenius som *journalistiske* aftryk og portrætteringer af Drachmanns netværker under hans ideologisk og litterært omskiftelsesrige tilværelse gennem en periode. Nøgleromanen deri lader anmelderen dog fornemt-højlydt ligge, om end med anmærkning om, at andre måske vil reagere, bl.a. på »de meget nærgaaende Skildringer fra det kgl. Theater«. Hovedtendensen i bogen er en dommedag over Danmarks og dets teaters elendighed; oprejsningen spås at komme fra varietéen og fra kvinderne, d.e. den frederiksbergske Edith, der »er, hvad de brave Nordmænd kalder en Holddame«.

Borchsenius' giftige appel til den danske puritanisme har næppe været forgeves. Flere andre dagbladsanmeldere har vanskeligt ved at acceptere Edith, enten som psykologisk overbevisende eller som moralsk stueren. Det første gælder endog det radikale *Politiken*, der den 27. oktober lagde sig i bagtroppen af avismodtagelsen. Anmeldelsen dér var skrevet – og signeret – af Peter Nansen, som hermed brød bladets årelange fortielses-boycot af Drachmann. Anmeldelsen er et mesterstykke af listighed, med en lang intetsigende-drillende optakt (måske det eneste, som kommissær-redaktør Edvard Brandes og selv Hørup gad gennemlæse?) og først derpå en præsentation af romanen som anti-bourgeois, anti-højre og anti-Kgl. Teater. Drachmanns interesse – i fiktionen og i den aktuelle periodes virkelighed – for at etablere en litterær cabaretkunst omtales fyldigt og sympatisk. Selve romanen i *Forskr.* vægtes mindre: »I Virkeligheden er den [bogen] kun en stor journalistisk Lyrikers Opgør med sig selv og med alt det, han har været inde i og med til.«

Politiken kunne – nu igen – bruge Drachmann som retorisk-poetisk tolk for rigtige meninger, men anmelderen afstod med taktisk klogskab fra at forsvare *Forskr.* som roman. Den mest dræbende anmeldelse havde netop taget bogen fra denne synsvinkel. Det var den meget udbredte, i øvrigt også venstreprægede boulevardavis *Aftenbladet*, som under rubrikken »Roman« havde henvendt *Forskr.* den 17. oktober. Anmeldelsen, der er kortere og

langt morsommere end Borchsenius' ugen før, holder sig til handlingens kausale og hovedpersonernes psykologiske absurditet; der udloves en senere opfølgning på »andet af Staffagen«, dvs. nøgle-portrætterne m.v. I sin analyse af handlingssammenhængen er den anonyme anmelder for resten kynisk klartseende, ser fx, at Gerhards erobring af Annette er en direkte følge af skuffelsen over, at Edith tilsyneladende er optaget til anden side. »Elysium« kaldes uden videre for »Kehlet«. Og Drachmanns tvetydige forsvarsnationalisme sættes giftigt i forbindelse med hans tidligere poetiske propagandatjeneste for Garderhøjfortet.

Så tydeligt oplysende disse parti- og personbestemte reaktioner end er, får man dog mere forstand af tre anmeldelser fra den mindre snerpede eller mindre partidirigerede politiske midte.

En række venstreblade i provinsen, således *Østsjællands Folkeblad* 10. oktober, *Søns Amtstidende* 11. oktober og *Kolding Folkeblad* 14. oktober, bragte enslydende længere anmeldelser, signeret G. eller A.G., ifølge *Kolding Folkeblad* er det »vor københavnske Korrespondent« (Albert Gnudtzmann?). Denne ser først romanen som digterens tidskarakteristik – hverken så skandaløs i portrætteringen eller så partisk i det politiske, som forhåndssnak havde kunnet lade formode. De politiske optøjer i købstaden omtales; og Gerhards afsluttende krigsvision refereres, dog med et ønske om, at »hele dette fantastiske og temmelig taagede Anhang var udeladt«: det strider mod bogens generelle virkelighedspræg. Derpå karakteriserer anmelderen hovedpersonerne i kærlighedshistorien, herunder Edith, hvis kyske karakter omtales helt loyalt og uironisk. Anmelderen vil ikke give handlingsreferat, men roser i miljøskildringen både »Knejpelivets Poesi« (dvs. »Elysium«) og de »ypperlige Billeder af Kjøbenhavn«. Derimod kommer teaterromanen knap til syne hos A.G.

Berlingske Tidendes aftenudgave bragte den 14. oktober en anmeldelse af forfatteren Einar Christiansen. Denne var personligt bekendt af digteren og havde den 8. oktober takket ham pænt for tilsendelse af bogen, som han og komponisten Lange-Müller læste og diskuterede under en østrigsk arbejdsferie.²⁶ I anmeldelsen kommer indvendingerne derimod til orde; de fylder det meste, trods nogle forsikringer om »Kjærnens Ypperlighed«. Digteren